

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3027

Vragen van de leden **Van Haga** en **Lodders** (beiden VVD) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *haar bewering dat gebonden hulp verleden tijd is* (ingezonden 20 mei 2019).

Antwoord van Minister **Kaag** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 14 juni 2019).

Vraag 1

Kunt u zich uw volgende uitspraak herinneren: «Gebonden hulp is al een concept wat alle EU-lidstaten en OESO/DAC-landen allemaal, collectief hebben achtergelaten»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat er voor landen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) die participeren in het OESO Arrangement voor overheidsgesteunde exportkredieten de verplichting geldt dat wanneer zij gebonden hulp willen verstrekken aan een ontwikkelingsland, zij dit aan alle andere OESO-landen en het secretariaat van de relevante OESO-werkgroep moeten notificeren?

Antwoord 2

OESO-landen die deelnemen aan het Arrangement voor overheidsgesteunde exportkredieten en handelsgerelateerde hulp² moeten hun gebonden hulp alleen notificeren aan de andere landen die deelnemen aan het Arrangement en aan het secretariaat van de relevante OESO-werkgroep (artikel 4c en 5a van het Arrangement).

De participanten van het Arrangement hebben daarnaast in een agreement vastgelegd dat ze handelsgerelateerde ongebonden hulp notificeren aan alle OESO landen. Deze database is publiek toegankelijk via de website van de OESO (zie voetnoot).

¹ Verslag algemeen overleg RBZ/Ontwikkelingssamenwerking d.d. 14 mei 2019.

² OECD, 2019. ARRANGEMENT ON OFFICIALLY SUPPORTED EXPORT CREDITS. January 2019 (Ref. TAD/PG(2019)1), digitaal beschikbaar via <http://www.oecd.org/trade/topics/export-credits/aid-and-export-credits/> (geraadpleegd 3 juni 2019)

Daarnaast is er de OESO-DAC aanbeveling³ over gebonden hulp. Deze vraagt DAC-leden om over gerapporteerde ODA aan te geven of deze gebonden of ongebonden is verstrekt.

Vraag 3

Kunt u, gelet op bovenstaande notificatieverplichting, de Kamer een overzicht doen toekomen van:

- de gebondenhulpnotificaties van alle OESO-donorlanden over de afgelopen vijf jaar;
- het aantal genotificeerde transacties;
- de hulpbedragen per genotificeerde transactie;
- de relevante hulpontvangende landen per genotificeerde transactie;
- de sector (bijvoorbeeld onderwijs, energie, water en sanitatie, transport, telecommunicatie, gezondheidszorg) per genotificeerde transactie;
- alsmede de mate van concessionaliteit per genotificeerde transactie?

Antwoord 3 a, c en f

Notificaties door OESO-landen die deelnemen aan het Arrangement worden in vertrouwelijkheid gedeeld met andere OESO-landen die deelnemen aan het Arrangement (zie ook artikel 54, Hoofdstuk IV, Sectie 5, p.36 van de Arrangement). De onder 3 a, c, en f gevraagde informatie kan om die reden niet middels beantwoording van deze Kamervraag aan uw Kamer worden verstrekt. De gevraagde informatie is – onder voorwaarde van diezelfde vertrouwelijkheid – inzichtelijk voor leden van de Tweede Kamer op het Ministerie van Financiën.

Wel bied ik u met betrekking tot de vragen 3d en 3e niet herleidbare, geaggregeerde data aan, waarmee een beeld ontstaat van de omvang van deze handelsgerelateerde gebonden hulp. Onderstaande overzichten betreffen enkel het gebonden deel van transacties.

Antwoord 3 b

Het aantal genotificeerde transacties van gebonden hulp over de periode van 2014 – 2018 is 823.

Antwoord 3 d

Genotificeerde gebonden hulp per doelland (mil SDR)	Jaar				
	2014	2015	2016	2017	2018
Land	2014	2015	2016	2017	2018
Afghanistan	60,0	194,0	326,0	360,0	60,0
Angola				3,0	112,0
Armenia	2,1		2,1	15,0	
Bangladesh	198,1	174,5	160,8	134,5	122,6
Benin			6,0	15,0	30,0
Bolivia	0,4		37,3		74,2
Bosnia and Herzegovina	8,0		6,0		
Brazil				15,0	
Burkina Faso	30,3				
Cabo Verde	16,7				3,0
Cambodia	107,9	108,8	79,8	100,6	204,3
Cameroon	0,2	1,4	4,2	1,4	2,1
Chad	0,3				
Colombia	15,0	16,5	300,0	100,0	
Côte d'Ivoire	0,2	89,1	179,1		48,1
Democratic Republic of the Congo	30,8	30,0	30,0	460,0	
Dominican Republic	19,0	4,0			
Egypt	345,8	48,7	246,8	180,0	143,5
El Salvador		23,5	113,1		2,1
Ethiopia	15,4	16,0	148,5	2,0	81,7
Georgia	54,3	6,1	5,3	7,4	224,4
Ghana	60,9	12,3	28,7	42,2	
Guatemala	36,1		122,1	235,0	
Guinea	0,3				
Haiti	9,0		10,0	75,0	

³ OECD, 2019. Revised DAC Recommendation on Untying ODA (2019), digital beschikbaar via <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/untied-aid.htm> (geraadpleegd op 3 juni 2019)

Genotificeerde gebonden hulp per doeland (mil SDR)	Jaar				
	Land	2014	2015	2016	2017
Honduras	15,0	2,3	90,0	62,1	16,4
India	11,0	33,9	1.262,5		1.010,3
Indonesia	26,5	32,5	1.159,5	127,1	851,4
Iraq	431,7	219,0	195,0		
Jamaica			15,0		
Jordan	40,6	83,5	70,0		15,0
Kazakhstan			30,0		
Kenya	129,7	24,1	128,7	36,1	167,5
Kosovo	25,0	1,4	27,8		
Kyrgyzstan	50,5	6,0	11,2	6,0	53,1
Laos	45,3	43,9	136,2	111,1	203,1
Lebanon				60,0	100,0
Lesotho				2,0	
Liberia			30,0	30,0	
Macedonia (FYROM)			34,0	14,5	
Madagascar	0,3	30,0			200,0
Mali	6,0				
Mexico	15,0	15,0	8,5		8,5
Moldova	2,1	15,9	26,6	6,1	
Mongolia	8,7	2,1	161,5	18,7	168,2
Morocco	11,0	2,5	74,9	41,9	
Mozambique	65,6	87,3	2,0		
Myanmar	173,5	102,3	109,8	228,0	279,9
Nepal	4,0	5,0	15,0	30,0	30,0
Nicaragua	84,0	23,3	74,6	45,9	74,1
Nigeria	60,0				60,0
Pakistan	163,2	62,5	148,2	60,0	56,3
Papua New Guinea		143,1			
Paraguay	0,2				
Peru				60,0	
Philippines	50,3	1.323,5	5,3	3.141,3	634,9
Rwanda	0,3				
Sao Tome and Principe	2,0			0,5	
Senegal		88,3	10,7	141,3	32,7
Serbia			6,0	17,5	
Somalia	75,0	60,0			
South Africa	0,5				
South Sudan					8,5
Sri Lanka	572,1	16,6	5,8	289,5	1.045,2
Sudan	15,0				
Tajikistan		0,5			30,0
Tanzania	93,9	15,2	81,8	15,2	42,9
Thailand					36,0
Timor-Leste	0,5			30,0	
Tunisia		24,0			134,7
Turkmenistan				4,0	
Uganda			2,0	3,0	
Ukraine	0,5	535,0	170,0	92,0	182,4
Uzbekistan	12,4	39,3	81,1	113,0	
Viet Nam	253,9	455,7	248,0	290,2	196,3
West Bank and Gaza Strip	33,2	140,0		690,0	4,0
Zambia	23,5	4,0	100,0		30,0
Zimbabwe	6,0			30,0	
Grand Total	3.518	4.393	6.298	7.543	6.779

Antwoord 3 e

Genotificeerde gebonden hulp (mil SDR)*	Rapportage jaar				
	[CRS Code] – sector	2014	2015	2016	2017
[11000] – education	115	52	329	241	483
[12000] – health	324	342	419	1.367	669
[14000] – water and sanitation	669	901	324	93	292
[15000] – government and civil society	312	343	548	355	241
[16000] – other social infrastructure and services	133	19	50	219	206
[21000] – transport and storage	1.358	1.949	3.189	3.491	3.787
[22000] – communications	186	42	111	94	105

Genotificeerde gebonden hulp (mil SDR)*	Rapportage jaar				
	[CRS Code] – sector	2014	2015	2016	2017
[23000] – energy generation, distribution and efficiency	95	80	246	19	172
[24000] – banking and financial services	23	1	60	30	
[25000] – business and other services	9	105	36	369	160
[31100] – agriculture	152	156	530	388	178
[32100] – industry	5	60	120	102	286
[32200] – mineral resources and mining	15				136
[32300] – construction	0	104		660	
[41000] – general environmental protection	19	145	323	45	34
[99800] – unallocated	105	93	12	70	30
Grand Total	3.518	4.393	6.298	7.543	6.779

*SDR =Special Drawing Rights

Vraag 4

Kunt u de Kamer een overzicht doen toekomen van de Official Development Assistance (ODA) van alle individuele OESO-landen over de afgelopen vijf jaar en daarbij per OESO-donorland een splitsing maken in gebonden hulp en ongebonden hulp?

Antwoord 4

In tabel 1 treft u een overzicht aan van de bilaterale ODA-commiteringen van OESO-landen, opgesplitst in gebonden en ongebonden hulp in miljoenen US Dollars over de periode 2013–2017. Gegevens over 2018 zijn nog niet beschikbaar.

Tabel 1. bilaterale ODA-commiteringen van OESO-landen, opgesplitst in gebonden en ongebonden bilaterale hulp in miljoenen US Dollars

Land	2013		2014		2015		2016		2017	
	ongebonden	gebonden	ongebonden	gebonden	ongebonden	gebonden	ongebonden	gebonden	ongebonden	gebonden
Australia	3.458	-	2.875	351	2.567	-	2.098	-	2.211	0
Austria	251	316	254	273	128	224	233	217	227	226
Belgium	1.139	22	1.139	39	981	34	918	41	881	41
Canada	2.606	201	2.862	217	3.130	47	3.185	145	1.915	137
Czech Republic	18	26	15	30	24	30	23	24	32	25
Denmark	1.681	62	1.601	83	1.355	-	982	10	1.311	0
Finland	588	94	647	58	444	35	290	14	512	9
France	7.141	700	7.416	619	7.495	293	7.110	259	9.133	371
Germany	10.713	2.663	14.362	2.810	11.851	2.258	15.126	2.419	16.469	2.786
Greece	0	14	4	14	2	11	10	1	15	2
Hungary	-	-	-	-	-	-	-	-	31	5
Iceland	27	-	26	-	24	-	29	-	29	-
Ireland	506	-	482	-	397	-	396	-	420	-
Italy	415	59	604	41	857	42	755	39	1.439	138
Japan	16.760	1.872	12.299	686	14.127	3.034	15.727	2.513	16.100	867
Korea	1.202	958	1.234	1.074	1.093	1.145	1.329	1.043	1.186	1.177
Luxembourg	271	5	270	7	238	3	255	3	283	3
Netherlands	2.600	51	2.755	36	3.207	243	2.543	30	2.154	95
New Zealand	267	36	412	78	274	48	297	80	294	99
Norway	4.058	-	3.708	-	3.094	-	2.424	-	2.837	-
Poland	48	98	32	71	38	76	58	110	145	95
Portugal	91	213	93	177	83	87	86	60	90	41
Slovak Republic	2	4	0	11	7	8	15	7	21	8
Slovenia	-	-	-	-	2	12	11	7	18	0
Spain	671	118	623	122	458	109	2.229	84	615	121
Sweden	2.780	168	2.607	263	1.494	203	2.146	76	2.298	237
Switzerland	2.831	151	2.475	139	1.886	108	1.488	89	2.304	84
United Kingdom	6.035	-	6.248	-	7.502	-	6.690	-	6.660	-
United States	16.015	8.475	15.650	9.406	14.837	11.844	16.925	9.231	16.942	9.650
Totaal	82.174	16.305	80.695	16.605	77.594	19.992	83.378	16.501	86.570	16.218

Bron: OESO⁴

Vraag 5

Kunt u de Kamer een overzicht doen toekomen van de totale gebonden en ongebonden hulp per landencategorie op basis van de inkomenscategorien van de Wereldbank?

⁴ OECD (2019), «Detailed aid statistics: Tying status of bilateral ODA», *OECD International Development Statistics* (database), <https://doi.org/10.1787/data-00080-en> (geraadpleegd op 3 juni 2019).

Antwoord 5

In tabel 2 is een overzicht opgenomen van de totale gebonden en ongebonden bilaterale hulp per landencategorie op basis van de inkomenscategorïeën van de Wereldbank⁵.

Tabel 2. Totale gebonden en ongebonden bilaterale commiteringen per landencategorie van de Wereldbank in miljoen USD

Landencategorie Wereldbank	Ongebonden	Gebonden
LDCs	122.846	25.269
2013	30.151	4.789
2014	24.092	5.137
2015	23.017	5.641
2016	21.447	4.911
2017	24.139	4.791
LMICs	130.863	30.353
2013	25.750	6.469
2014	26.884	5.061
2015	24.257	7.167
2016	24.994	6.187
2017	28.979	5.469
MADCTs	868	126
2013	303	29
2014	281	33
2015	53	23
2016	200	15
2017	32	26
Other LICs	1.727	464
2013	368	98
2014	311	83
2015	366	100
2016	335	146
2017	347	37
Part I unallocated by income	33.733	6.566
2013	6.379	1.068
2014	6.112	1.361
2015	6.647	1.633
2016	8.041	1.229
2017	6.554	1.275
UMICs	56.299	11.634
2013	7.792	2.531
2014	10.399	2.605
2015	10.325	2.442
2016	15.414	1.672
2017	12.370	2.385
Totaal	346.336	74.412

Bron: OESO

Vraag 6

Kunt u de Kamer een overzicht doen toekomen van alle ongebonden hulp van alle OESO-landen en inzichtelijk maken welke bedragen per individueel OESO-land van de ongebonden hulp uiteindelijk terugvloeien naar leveranciers van diensten en/of goederen uit het donorland (dus zowel voor hulpontvangende landen die niet en wel onder de OESO Aanbeveling voor de ontbinding van hulp vallen)?

Antwoord 6

OESO-landen wordt niet gevraagd te rapporteren over ongebonden hulp die terugvloeit naar de donor die deze hulp heeft verstrekt. Daarover is derhalve geen informatie beschikbaar.

⁵ De hiervoor toegepaste inkomenscategorïeën zijn: LDCs (Minst Ontwikkelde landen); LICs (Lage Inkomenslanden); LMIC (Lage Middeninkomenslanden); UMIC (Hoge Middeninkomenslanden); MADCT (Meer geavanceerde ontwikkelingslanden en gebieden / More Advanced Developing Countries and Territories); Part I unallocated by income (regionale en wereldwijde programma's).

In het OESO 2018 rapport over de DAC Aanbeveling is in tabel 6 de distributie van alle contracten met leveranciers te zien, maar deze tabel maakt geen onderscheid tussen gebonden en ongebonden hulp.⁶ Nederland rapporteert aan de OESO-DAC over de omvang van de ODA die verstrekt is aan ontwikkelingslanden op activiteitsniveau. Nederland rapporteert niet over het aantal afgesloten contracten. Om die reden zijn in tabel 6 geen gegevens over Nederland opgenomen.

Table 6. Distribution of contract awards, 2015-2016
Volume and number of contracts

	Total Contracts Awarded		In donor		Other donor		Developing countries (excl. LDCs and non-LDC HIPC)		LDCs and non-LDC HIPC	
	No. of contracts	USD million	No. of contracts	USD million	No. of contracts	USD million	No. of contracts	USD million	No. of contracts	USD million
Australia	366	594.6	289	554.9	4	30.1	45	3.8	28	5.9
Austria	48	11.1	20	4.9	5	0.4	18	4.5	5	1.2
Belgium	120	44.5	15	13.1	13	3.1	11	5.9	81	22.5
Canada	347	157.4	218	118.5	4	12.3	41	1.6	84	25.1
Czech Republic	62	6.2	53	5.8	9	0.3
Denmark	617	89.3	365	58.1	63	19.1	64	7.8	125	4.3
EU Institutions	2 155	3 078.0	1 185	1 569.4	98	630.3	32	117.2	840	761.2
Finland	144	53.2	113	47.6	13	1.7	13	2.4	5	1.5
France	909	6 896.0	412	3 676.5	57	961.5	288	2 004.9	154	253.2
Germany	681	1 622.0	259	232.3	75	87.6	105	848.9	222	453.0
Greece (3)
Hungary
Iceland	6	1.8	1	0.3	5	1.5
Ireland
Italy	21	4.3	2	0.5	19	3.8
Japan	773	17 927.7	188	7 714.2	108	2 265.5	450	7 791.8	27	156.3
Korea	203	144.7	55	58.3	2	0.5	76	59.7	70	26.2
Luxembourg (4)	1 232	55.0	23	0.8	220	10.6	281	13.7	708	29.9
Netherlands
New Zealand	352	152.5	239	100.9	47	15.4	45	29.0	21	7.3
Norway
Poland	94	4.0	48	3.2	46	0.8
Portugal	1 980	15.7	580	3.4	13	0.1	191	1.9	1 196	10.4
Slovak Republic
Slovenia (3)	5	0.5	5	0.5
Spain	201	61.8	24	21.5	3	5.9	140	22.8	34	11.7
Sweden	26	2.7	24	2.6	2	0.0
Switzerland	35	163.7	12	37.3	8	32.7	3	10.3	12	83.4
United Kingdom	265	2 602.0	221	2 336.5	18	157.0	20	58.9	6	49.6
United States	318	15 400.0	220	14 613.2	27	117.3	43	346.3	28	323.3
Total DAC	10 940	49 088.6	4 569	31 173.6	785	4 352.4	1 875	11 332.0	3 711	2 230.6

Vraag 7

Deelt u de brede internationale zorg dat de in de Development Assistance Committee (DAC) van de OESO gerapporteerde ongebonden hulp weliswaar de jure ongebonden is, maar de facto toch gebonden is of kan zijn?

Antwoord 7

De analyse in het OESO 2018 rapport over de DAC-aanbeveling over ongebonden hulp laat een gemengd beeld zien. Over het geheel is er nog steeds sprake van een toename van ongebonden hulp, met uitzondering van een paar landen (zie de tabel bij vraag 4).

Dat hulp *de facto* terug kan stromen terwijl ze *de jure* ongebonden is kan worden verklaard door beleidskeuzes die donorlanden maken, ingegeven door kennis en expertise waarover ze zelf beschikken. Zo zijn er donoren die hun hulp inzetten in sectoren waar ze zelf goed in zijn. Daarmee blijven een effectieve inzet van ODA en een *level playing field* uitgangspunten, maar wordt wel de kans vergroot dat bedrijven en organisaties uit het donorland opdrachten verkrijgen.

Vraag 8

Wat zou volgens u het antwoord van Nederland en de Europese Unie moeten zijn op al deze ontwikkelingen?

⁶ OECD, 2018. 2018 REPORT ON THE DAC UNTYING RECOMMENDATION (DCD/DAC(2018)12/REV2) opgevraagd van [https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/DCD-DAC\(2018\)12-REV2.en.pdf](https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/DCD-DAC(2018)12-REV2.en.pdf) geraadpleegd op 3 juni 2019.

Antwoord 8

Het kabinet is voorstander van ongebonden hulp, in lijn met afspraken in OESO-DAC verband.⁷ Ook voor de EU is dit een belangrijk principe, zoals al in 2002 uiteen is gezet in de mededelingen «Untying aid: enhancing the effectiveness of aid»,⁸ die nog steeds wordt uitgevoerd.⁹ Ongebonden hulp draagt niet alleen bij aan de kwaliteit en kosteneffectiviteit van hulp, maar ook aan verbeterde transparantie en verantwoording over de hulp. Daarnaast draagt ongebonden hulp bij aan lokaal eigenaarschap. Nederland blijft zich daarom zowel binnen de OESO als in EU verband inzetten voor ongebonden hulp. Tegelijkertijd beoogt het kabinet om Nederlandse organisaties en bedrijven in te zetten bij het bereiken van ontwikkelingsdoelstellingen, zeker in die sectoren waarop ze een comparatief voordeel hebben vanwege de kennis en kunde waarover ze beschikken. Zie ook het antwoord bij vraag 7. Wat telt is dat er een gelijk speelveld is waar de beste uitvoerder (op prijs en kwaliteit) wint. Dat neemt niet weg dat Nederland zich ook sterk blijft maken om maximaal gebruik te maken van kennis en expertise die in de focusregio's aanwezig is.

Vraag 9

Kunt u deze vragen vóór het algemeen overleg Handelsbevordering d.d. 29 mei 2019 beantwoorden?

Antwoord 9

Nee, het zorgvuldig beantwoorden van uw vragen heeft om meer tijd gevraagd.

⁷ Zie voetnoot

⁸ https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/communication-aid-effectiveness-com2002639-20021118_en.pdf

⁹ <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264309494-en.pdf?expires=1559807130&id=id&accname=ocid49027884&checksum=8E863471ADD0D97FC67B0E9208832880>